

Véghelyi Balázs

Kaiser László Búvópatak-díjához

„A dramaturg a rendező barátja.” Nádasy Kálmán aforisztikus mondását gyakran idézi könyvbemutatókon, irodalmi esteken egykori hallgatója a Színművészeti Főiskola dramaturg szakán, aki ennek analógiájára mindig hozzáteszi: a kiadóvezető a szerző barátja. Kaiser László nem csak szavakkal, de minden gesztusával erről tesz tanúságot a Hungarovox Kiadó vezetőjeként.

Magam is ezt érzem azóta, hogy első verseskötetem kéziratát elküldtem neki. Az elmúlt tíz évben öt könyvem és egy zenei CD-m jelent meg a Hungarovoxnál. Emlékezetes könyv- és lemezbemutatók, vidéki utak, jó hangulatú beszélgetések emlékét őrzöm egy-egy pohár ásványvíz vagy rostos gyümölcslé társaságában...

Megtiszteltetés olyan kiadó szerzőjének lenni, amelyik Baranyi Ferenc, Csoóri Sándor, Nemeskürty István, Temesi Ferenc vagy Dante, Puskin és Byron műveit is gondozta – hogy csak a Kossuth-díjasokat említsem néhány – a kiadóvezetővel szólva – „vidéki szerző” mellett. Jó tudni azt is, hogy van még egy kiadó Magyarországon, amely nem irodalmi, politikai vagy generációs szekértáborokban gondolkodik, hanem kizárólag esztétikai és emberi értékekben. Így kerülhetnek egymás mellé középkori és középkorú költők, idős és fiatal irodalmárok, élő klasszikusok és pályakezdők, ilyen vagy olyan eszmék elkötelezettjei, és azok is, akik semmilyen érdekcsoporthoz nem tartoznak, ezért – a kortárs kultúra logikája szerint – koron és körön kívülinek számítanak.

A Hungarovox Bt. (Kaiser László értelmezésében a „Bt” baráti társaságot jelöl) nemcsak könyvkiadót, hanem iskolát is működtet. Szinkronszínészek és -dramaturgok, szerkesztők, műfordítók sajátíthatják el a szakma alapjait – a szakma nagyjaitól. Néhány éve íróiskola is működik a XIII. kerületi Radnóti utcában, ahol Kaiser László születése óta él, ír, tanít, szerkeszt, és próbálja kibogozni a magyar kulturális élet összefüggéseit.

Néhány életrajzi adat, hogy érzékeltsem, milyen sokoldalú embert ismerhetünk benne. 1953-ban született Budapesten. Érettségi után elvégezte a Juhász Gyula Tanárképző Főiskola magyar–történelem, majd az ELTE Bölcsészettudományi Karának magyar szakát. A Színművészeti Főiskolán 1983-ban végzett dramaturg szakon. Rövid ideig jogot is tanult. Kedvenc íróját, Németh Lászlót idézem: „A műveltség nem ünneplőruha, amelyet hordani kell. A műveltség a helytállás segédeszköze, a kifejezés szerszáma, a vállalkozás fegyverzete.” Kaiser László ennek szellemében kamatoztatta, amit az iskolákban és az életben megtanult. Tanulmányai után és közben dolgozott segéd munkásként, könyvtárosként, színházi és szinkron dramaturgként, szerkesztette a *Szinkronika*, a *Műemléklap* és a *Polisz* című folyóiratokat. 1995-ben indította el saját

vállalkozását, a Hungarovox Oktatási Stúdió és Kiadót. Hite és energiája tiszteletet érdemel. Egy helyütt így fogalmaz: „*Vannak olvasók és vannak potenciális olvasók. Minden egy irányba mutat: a könyvek, a kultúra, az olvasás, a versek segítségével lássuk, láttassuk a látszat mögötti valót és igazságot. S aki látja, az tényleg értelmiségi – se zsoldot, se gazdát nem keres. Van remény? Van remény!*”

Kaiser László alkotóként is több műfajban jeleskedik. Verset, librettót, novellát, esszét, szociográfiát és kritikát egyaránt ír. Ki kell emelnünk interjúköteteit, amelyek közül öt életinterjú: Éri István régész, Magyar Ferenc újságíró, Hársing Lajos szinkron dramaturg, Dallos Szilvia színművész és Dinnyés József daltulajdonos életébe és gondolkodásába ad mélyebb betekintést, az *Elfogult beszélgetéseim* pedig húsz kisinterjút tartalmaz. Kaiser László, ahogy a mindennapokban, úgy a könyvlapokon is kellemes és felkészült beszélgetőpartnernek bizonyul.

Novelláiban a saját múltjában megélt és környezetében tapasztalt élmények társadalmi tablóvá, korrajzzá állnak össze, legyen szó a szocializmus évtizedeiről vagy napjainkról. Szerkezetük egyenes vonalú, mondatai világosak, szépen csiszoltak. Esszéiben, pályaképeiben és kritikáiban is lényegre törő nyelven rendezi össze az ismert információkat és fejt ki személyes meglátásait, eredeti gondolatait. Különösen figyelemre méltó az *Elvált apák Magyarországon* című szociografikus esszéje. Statisztikai adatok és interjúk segítségével hívja fel a figyelmet az elvált és – különféle gyámügyi vagy bírósági anomáliák következtében – igencsak hátrányos helyzetű magyar apákra.

Bár több prózát írt, mégis elsősorban költőnek tekinthetjük őt. Első verseit a *Vigiliában* tette közzé 1979-ben, első önálló kötete, az *Üdvözet a vándornak* 1996-ban látott napvilágot. Azóta rendszeresen publikál folyóiratokban, antológiákban. Verseiből egy csokorra valót Baranyi Ferenc olasz nyelvre fordított, több költeményét megzenésítették. Műveit ismerve nyugodtan kijelenthetjük: saját költői világot teremtett.

Verseinek legfontosabb jellemzői: a szüksézsavúság és a mély érzelmek. Nem fél a sokak szerint divatjamúlt „nagy szavaktól”, amelyek megtöltik szikár formájú, rövid költeményeit. Mik is ezek a „nagy szavak”? Isten, ember, haza, tisztesség, szerelem – és hasonlók. Ugyanazok, amelyekről Szabolcska Mihály és Ady Endre is írt. Két, egymással összebékíthetetlen költő. A különbség a formában és a nézőpontban mutatkozik meg. Egyikük nem tudott túllépni a megkövesedett formán és hangon, míg a másik új idők új dalaiban szólt ugyanarról, amiről előtte Balassi Bálint, Berzsenyi Dániel vagy Petőfi Sándor. Egyikük csak őrző volt, a másik egyszerre őrző és újíto. Kettejük szembenállása modellértékű a magyar irodalomban. Kaiser László az őrző és újíto költők közé tartozik. Néhány sorban, néhány versszakban komoly társadalomkritikát fogalmaz meg, miközben teljes átéléssel ír hazáról, szerelemről, barátságáról, az együvé tartozás eltéphetetlen kötelékeiről.

Így látja a kort, amelyben él és alkot:

*Nappalok üszkösödnek
fények éjszakához szöknek
sötétségben dorbézolnak
kelő nyugvó vaksi holdak*

Dérré dermed a parázs?

Erőt meríteni és menedékért szeretteihez fordul. Verseinek két nagy műzsáját ismerjük: feleségét, Pereszlényi Helgát, aki egyúttal a munkában is társa, illetve lányát, Helgát, akihez az apai szeretet különösen szép vallomásait írta. Például a *Harmatkezed* címűt:

*Kezed könnyű, mint a harmat,
harmatkezed ideadjad,
gyermekkezed nagy kezembe
végtelenből végtelenbe...*

Végtelen szeretet, négy sorban. Eszünkbe juthatnak erről Weöres Sándor *Pára* című vesének sorai:

*„Tág a világ,
mint az álom.*

*Mégis elfér
egy virágon.”*

Örülök, hogy – viszonzva sok dicséretét – ma este én méltathattam őt – azzal a meggyőződéssel, hogy a Papp Árpád Búvópatak-díj 2015-ben is méltó kezekbe kerül.

Kedves Laci! Újabb elismerésedhez szívből gratulálok, és további termékeny, boldog éveket kívánok neked!

*

A Búvópatak Alapítvány Kuratóriuma (elnök: Csernák Árpád) augusztus 28-án Kaposváron Kaiser László írónak, költőnek és az általa vezetett Hungarovox Oktatási Stúdióknak és Kiadónak adományozta a Papp Árpád Búvópatak-díjat.

Folyóiratunk ezúton is sok szeretettel gratulál a díjazottnak!